

ΒΗΜΑ gazzino

ΠΛΕΙΦΥΑΡΙΑ, Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ
 ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ, Η ΕΗΡΑΣΙΑ
 ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΡΑΙΑ ΚΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
 ΟΔΗΓΟΥΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΝΩΡΩΝΟΥΣ
 ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΓΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΣΤΙΕΣ ΤΟΥΣ.
 ΠΟΣΟ ΕΠΙΗΡΕΑΖΕΤΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ;

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Α. ΛΙΣΤΑΪΝ ΟΤΑΝ ΤΙΜΠΗΝΚΕ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΙΠΕΔΑ ΣΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ, ΆΛΛΑ ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
 ΚΑΝΑΛΙ ΤΟΥ ΡΙΝΤΟ Η ΔΙΟΡΥΓΑ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΠΑΓΟΔΡΟΜΙΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
 LA VIEILLE CHARITÉ ΕΝΑ ΠΡΩΙΝ ΙΤΟΧΟΚΟΜΕΙΟ ΣΤΗΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ ΕΙΤΝΕ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕ ΣΠΑΝΙΕΣ ΕΚΟΕΣΕΙΣ

9 772623 493002 44

Πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει την παγκόσμια μετανάστευση; Τι υποστηρίζουν οι επιστήμονες και πώς ο κόσμος που ζούμε θα αλλάξει τα επόμενα χρόνια;

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΛΑΚΗ

Κλιματική αλλαγή. Όσο και αν θέλουμε να την αγνοήσουμε αποτελεί το μείζον πρόβλημα των καιρών μας. Οι εκδέσεις που έρχονται στο φως είναι άκρως αντισυχτικές και όπως όλα δείχνουν τις επόμενες δεκαετίες θα έχουμε ακόμη μεγαλύτερες μετακινήσεις πληθυσμών εξαιτίας της κλιματικής κρίσης. Και είναι απόλυτα λογικό, καθώς ανέκαθεν οι περιβαλλοντικές συνθήκες και οι κλιματικές μεταβολές υπήρξαν από τις σημαντικότερες απίστευτες μεγάλων πληθυσμών μετακινήσεων και μεταναστευτικών ροών.

Οι «κλιματικοί μετανάστες» δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ένα μακρινό φαινόμενο. Σύμφωνα μάλιστα με την Υπηκοότητα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), περίπου 21,5 εκατ. άνθρωποι έχουν εκπομπεί εξαιτίας καιρικών φαινομένων από το 2008, την ίδια στιγμή που το Ινστιτούτο Οικονομικών και Ειρήνης – ένα think tank με έδρα το Λονδίνο – εκπιμά ότι περίπου 1,2 δισεκατομμύρια άνθρωποι θα μπορούν να ξεριζωθούν από τις εστίες τους λόγω της κλιματικής αλλαγής τα επόμενα 30 χρόνια.

Φυσικά υπάρχει πάντα και το δεύτερο μέρος αυτής περιφήμης έκθεσης «Groundswell» της Παγκόσμιας Τράπεζας που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 και η οποία καταδεικνύει ότι η κλιματική αλλαγή είναι πιθανό να αναγκάσει πάνω από 200 εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους μέσα στις επόμενες τρεις δεκαετίες αν δεν ληφθούν επειγόντως μέτρα για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών ρύπων και για τη γεφύρωση των χάσματος σε διάφορά την ανάπτυξη.

Σύμφωνα με την έκθεση,

εγκαταλείψουν τον τόπο κατοικίας τους ώς το 2050 εξαιτίας παραγόντων όπως η λειψυδρία, η μείωση της παραγωγικότητας στον αγροτικό τομέα, αλλά και η αύξηση της στάθμης της θάλασσας.

Μάλιστα, η συγκεκριμένη έκθεση περιγράφει τρία διαφορετικά σενάρια για την εξέλιξη του φαινομένου της «κλιματικής μετανάστευσης». Σύμφωνα με το πιο απαιτούμενο, που περιλαμβάνει υψηλά επίπεδα εκπομπών ρύπων και ύψη ανάπτυξης, προβλέπεται μετατόπιση έως και 216 εκατομμυρίων ανθρώπων εντός των χωρών τους στις έξι περιοχές οι οποίες εξετάζονται (Αττινική Αμερική, Βόρεια Αφρική, Υποσαχάρια Αφρική, Ανατολική Ευρώπη, Κεντρική Νότια και Ανατολική Ασία και Ειρηνικός).

Ακόμη όμως και στο πιο ευνοϊκό για το κλίμα σενάριο, με χαμηλά δηλαδή επίπεδα εκπομπών ρύπων και βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, και πάλι θα αναγκάζονταν να μεταναστεύσουν περί τα 44 εκατομμύρια άνθρωποι. Σημειώνεται ότι η έκθεση δεν εξεισά τις βραχυπρόθεσμες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, αλλά και τη μετανάστευση ανθρώπων εκτός των χωρών τους.

Περιοχές σε κίνδυνο

Σύμφωνα με το χειρότερο σενάριο, η Υποσαχάρια Αφρική – που είναι η πλέον ευάλωτη περιοχή λόγω της ερημοποίησης των εύδραυτων ακτογραφιών και της εξάρτησης του πληθυσμού από τη γεωργία – θα αντιμετωπίσει τη μεγαλύτερη κινητικότητα πληθυσμών, καθώς είναι πιθανό να μετακινηθούν έως και 86 εκατομμύρια πολίτες εντός των εθνικών τους συνόρων. Η Βόρεια Αφρική, αστόρο, προβλέπεται ότι θα επηρεαστεί περισσότερο και όταν

Ενα μικρό κορίτσι περιμένει σε συσσίτιο στην πόλη Μπέρα της Μαζαμβίκης τον Μάρτιο του 2019. Αναγκάστηκε να ζει σε οικνή με την οικογένεια της μετά το πέρασμα του κυκλώνα Ιντάι.

έχει το μεγαλύτερο ποσοστό «κλιματικών μεταναστών» σε σχέση με τον πληθυσμό της, καθώς το 9% του πληθυσμού της, δηλαδή περίπου 19 εκατ. άνθρωποι, αναμένεται να μετακινηθούν εξαιτίας των αυξημένων ελλείψεων νερού στη Βορειοανατολική Τινησία, στη Βορειοδυτική Αλγερία, στο δημιούργημα της πόλης του Μαρόκου, καθώς και στους κεντρικούς πρόποδες της οροσειράς Ατλας.

Στη Νότια Ασία τώρα, το

Μπανγκλαντές πλήττεται σε μεγάλο βαθμό από πλημμύρες και καταστροφές στις καλλιέργειες, γεγονός που φαίνεται ότι πινδέεται με το 50% των μεταναστεύσεων λόγω κλιματικής αλλαγής. Υπολογίζεται ότι 19,9 εκατ. άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένου ενός αιώναντού αριθμού γυναικών, θα μετακινηθούν μέχρι το 2050, με βάση το πιο απαισιούδο σενάριο. Η έκθεση προειδοποιεί επίσης ότι οι περιοχές στις

οποίες θα υπάρξουν μαζικά κύματα μετανάστευσης (hot spots), είναι πιθανό να κάνουν την εμφάνισή τους μέσα στην επόμενη δεκαετία και η κατάσταση να επιδεινωθεί μέχρι το 2050. Υπάρχει ανάγκη συμπεριλαμβανομένου ενός αιώναντού αριθμού γυναικών, θα μετακινηθούν δύο φορές από τις οποίες οι άνθρωποι θα μετακινηθούν δύο φορές από τις οποίες θα φύγουν, ώστε να δοθεί βοήθεια σε όσους μείνουν πίσω.

Τα επόμενα βήματα

Για πολλούς επιστήμονες η μαζική μετανάστευση εξαιτίας των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής είναι ένα αναπόφευκτο πλέον φαινόμενο. Είναι ενδεικτικό ότι στο νέο της βιβλίο με τίτλο «Nomad Century: How Climate Migration Will Reshape Our World» (Αιώνιος Νομαδιός: Πώς η κλιματική μετανάστευση θα διαμορφώσει τον κόσμο μας) η συγγραφέας και δημοσιογράφος σε θέματα κλιματικής αλλαγής Γκάια Βίνια υποστηρίζει ότι «πρέπει να διαχειριστούμε τη μετανάστευση έτσι ώστε να μην είναι μια καταστροφή... αλλά μια ασφαλής, παραγωγική μετάβαση σε ένα βιώσιμο μέλλον».

Σύμφωνα με την ίδια, καθώς οι πλημμύρες, οι πυρκαγιές, οι καύσωνες και τα

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με την Υπατική Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, περίπου 21,5 εκατ. άνθρωποι έχουν εκτοπιστεί εξαιτίας καιρικών φαινομένων από το 2008, την ίδια στιγμή που το Ινστιτούτο Οικονομικών και Ειρήνης εκτιμά ότι περίπου 1,2 δισ. άνθρωποι θα μπορούσαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους λόγω της κλιματικής αλλαγής τα επόμενα 30 χρόνια

STEINBECKEN

Ενας αγρότης φωτογραφημένος στη χτυπημένη από την Έρηση Κανταχάρ του Αφγανιστάν το 2021.

Η έκθετη μάλιστα εξετάζει τον βαθμό στον οποίο ποικίλλουν οι κλιματικές πολιτικές για τους πρόσφυγες σε όλον τον κόσμο και διερευνά τις πιθανές οδούς για τη διασφάλιση της νομικής προστασίας τους. Επί του παρόντος, δύοι αναγκάζονται να μετακινθούν λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής δεν προστατίζονται από το διεθνές δίκαιο ή από τις εσωτερικές πολιτικές των περισσότερων χωρών υποδοχής.

«Τα άτομα που μεταναστεύουν λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής που επηρεάζει τη διαβίωση ή την ασφάλειά τους δεν δικαιούνται προστασία βάσει της Σύμβασης του 1951 για τους Πρόσφυγες και του Πρωτοκόλλου του 1967, που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των περισσότερων συστημάτων ασύλου παγκοσμίως» τονίζουν οι συντάκτες της έκθεσης.

Σημειώνεται πάντως ότι ενώ καμία χώρα δεν προσφέρει άσυλο στους κλιματικούς μετανάστες, η Υπατική Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δημοσίευε νομικές οδηγίες τον Οκτώβριο του 2020 «ανοίγοντας την πόρτα» για την προσφορά προστασίας σε

ALICE MELKONIAN / LUMINA / DPA / AP

Ενα μικρό αγόρι μπροστά στην κατεστραμμένη καλλιέργεια της οικογένειάς του στη Νότια Γουατεμάλα. Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της αναγκάζουν τους αγρότες σε περιοχές της Κεντρικής Αμερικής να εγκαταλείπουν τις καλλιέργειές τους.

λοιπά φαινόμενα θα εμφανίζονται όλο και πιο συχνά, ορισμένες περιοχές του πλανήτη θα γίνονται οριακά μη κατοικήσιμες. Η ίδια χρησιμοποιεί ως παράδειγμα τη Βορβάη της Ινδίας, όπου 9 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε παραγκουπόλεις. «Δεν υπάρχει περίπτωση αυτά τα 9 εκατομμύρια να έχουν πράξει στην κλιματισμό στις φωτιοχογειονιές δους ζουν» διηλώνει, προσθέτοντας ότι αντιμετωπίζουν τακτικά διακοπές ρεύματος κατά τη διάρκεια του καΐσματος. Και συμπληρώνει: «Αιτό μαχείται επίσης για μεγάλα τμήματα του Μπανγκλαντές, επίσης για περιοχές σε ολόκληρη την Αφρική. Υπάρχουν λοιπούς μέρη που δεν θα μπορέσουν να προσαρμοστούν σε αυτές τις ακραίες θερμοκρασίες». Για την ίδια λοι-

Το νομικό καθεστώς
Στο ίδιο συμπέρασμα φαίνεται να ιδηγείται και η νέα έκθεση του Ινστιτούτου Δημόσιας Πολιτικής Baker του Πανεπιστημίου Ράις: η διεθνής κοινότητα οφείλει να προετοιμαστεί για μαζικά μεταναστευτικά κύματα εξαιτίας των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Ο ΜΑΚΡΥΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΜΑΡΚΟ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

«Όλα τα φώτα σε λάθος θέση στον ουρανό. Οι επισύμουνες έκθαμβοι από τα αποτέλεσμα των παρατηρήσεων της έκλειψης. Η θεωρία του Αϊνστάιν θριαμβεύει». Με καθυστέρηση τριών ημερών, στις 10 Νοεμβρίου 1919, οι «New York Times» αντιλήφθηκαν τη σημασία των δεδομένων του βρετανού αστρονόμου Αρθουρ Εντγκτον, η αποπολή του οποίου στη νήσο Πρίνσπε και στη Βραζιλία είχε μόλις επιβεβαιώσει μία από τις βασικές προβλέψεις της θεωρίας της Σχετικότητας: την καμπύλωση του φωτός των αστρων μέσα από ένα βαρυτικό πεδίο. Ο 40χρονος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Βερολίνου Αλμπερτ Αϊνστάιν ήταν ήδη το μεγαλύτερο όνομα της παγκόσμιας επιστημονικής κοινότητας από το 1905, όταν ως ταπεινός υπάλληλος του Γραφείου Ευρεστεχνιών της Βέρνης είχε δημοσιεύσει τρία επαναστατικά άρθρα για τα κβάντα φωτός, την Ειδική Σχετικότητα και την ισοδυναμία μάζας - ενέργειας. Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια θα γινόταν τόσο διάσημος ώστε η περιοδεία του στις Ηνωμένες Πολιτείες να συγκεντρώνει πλήθη σε κάθε του διάλεξη. Ο άνθρωπος όμως που κατά κοινή ομολογία είχε επιφέρει τη μεγαλύτερη ανατροπή στη Φυσική από τον καιρό του Νεύτωνα δεν είχε πείσει για τα επιτεύματά του τη Βασιλική Ακαδημία υιος Σουηδίας: επί 15 χρόνια θα έβλεπε να τον προσπερνούν άλλοι συνάδελφοι του στην απονομή των βραβείων Νομπέλ. Δεν ήταν ζήτημα επετρίδας, αλλά ενός μείγματος πολιτικών υπολογισμών, συντηρητισμού και δυσπιστίας απέναντι στην κατάρριψη βεβαιούμενών αιώνων.

Αντιουμβατικάς, σκεπτικιστής, αφηρημένος, κοσμοπολίτης, ικανός βιολιστής, λάτρης του Μότσαρτ, του Μπετόβεν και του Μπαχ, ο Αϊνστάιν, όπως τον περιγράφει ο βιογράφος του Γουλάτερ Αϊζακσον στο «Albert Einstein. Η βιογραφία μιας ιδιοριματικής» (εκδ. Ψυχογιός), ήταν πέρα και πάνω από όλα αφοσιωμένος στη Φυσική. Μόνο ένας παρόμοιος χαρακτήρας θα ολοκλήρωνε μια ερωτική επιστολή που υποσχόταν μελλοντικές συναντήσεις με την απολύτως ασύβαρή πράταιστ «και μετά θα εντυφώσουμε στην ηλεκτρομαγνητική θεωρία του φωτός του Χέλμχολτε». Εξαίρετος, αλλά όχι απαράμιλλος σπουδαστής, υπήρξε ο μοναδικός του τημήματός του που αποφοίτησε από το Πολυτεχνείο της Ζυρίχης χωρίς να του προσφερθεί θέση

Πριν από 100 χρόνια, στις αρχές Νοεμβρίου του 1922, ο Αλμπερτ Αϊνστάιν λάμβανε την υψηλότερη τιμητική διάκριση στον χώρο της Φυσικής - με καθυστέρηση ετών και όχι για το μνημειώδες επίτευγμά του, τη Θεωρία της Σχετικότητας.

στο διδακτικό προσωπικό. Το αποτέλεσμα ήταν να βρεθεί το 1902 ως «ειδικός τεχνικός τρίτης τάξεως» στο Γραφείο Ευρεστεχνιών της Βέρνης, όπου έβγαζε κρυφά από το συρτάρι τις μελέτες του της Φυσικής όποτε δεν τον έβλεπε ο προϊστάμενός του. Ερωτευμένος με τη (μοναδική) συμφοιτήτριά του Μιλέβα Μάριτς, είχε έρθει αντιμέτωπος με την απόλυτη άρνηση των γονέων του να την αποδεχθούν: ήταν Σέρβα, διανοούμενη, μέτριας ομορφιάς και, κυρίως, τρία χρόνια μεγαλύτερη του. Το σπαθερό εισόδημά του ως υπαλλήλου τού επέτρεψε τελικά να την παντρευτεί το 1903, ωστόσο ο γάμος σταδιακά

θα δηλητηριαζόταν: ο Αλμπερτ απορροφήθηκε πλήρως από τη Φυσική, η Μιλέβα περιέπεσε σε κατάθλιψη. Ακολούθησαν αμοιβαίες αποστίξες, σκινές ζηλοσυπίας, αλληλοκατηγορίες που καπέληξαν σε ένα υπάνιας ψυχρότητας έγγραφο-τελεσγραφο του Αϊνστάιν τον Ιούλιο του 1914: «Θα διασφαλίσεις ότι τα ρούχα μου θα βρίσκονται σε πλήρη τάξη (και) ότι θα λαμβάνω τα τρία μου τακτικά γεύματα στο δωμάτιό μου (...), θα αποκτηρύξεις κάθε προσωπική σχέση μαζί μου εκτός αν είναι απολύτως απαραίτητο για κοινωνικούς λόγους (...). Από την πλευρά μου, σε διαβεβαιώνω για την προσήκουσα συμπεριφορά

μου όπως έναντι μιας οποιασδήποτε ξένης γυναίκας». Ο χωρισμός ήταν αναπόφευκτος, για να αποστέσει δύως το πολυπόθητο διαύγυνο πέντε χρόνια αργότερα προκειμένου να παντρευτεί την εξαδέλφη του Ελσα Λέβενιαλ, ο Αϊνστάιν θα υποσχόταν στη Μάριτς να εξασφαλίσει οριστικά το δικό της μέλλον και των δύο γιων τους, Χανς Αλμπερτ και Εντουαρντ, με το τεράστιο για την εποχή ποσό των 225.000 μάρκων - τα χρήματα τα βραβείου Νομπέλ που νομοτελείακα θα του αποδιδόταν, θέωρούμε, για τη θεωρία της Σχετικότητας. Ως το 1905, έτος της «αϊνσταντειας επανάστασης», το Σύμπαν

διεπόταν από τη μηχανική του Ισαάκ Νεύτωνα και τις ηλεκτρομαγνητικές εξισώσεις του Τζέιμς Μάξιμουελ. Ασυμφωνίες με αστρονομικές παρατηρήσεις, οι ουσιαστικές έρευνες γύρω από τη φύση του φωτός, τα πρώτα βλέμματα στο υποστοιχικό επίπεδο προξενούσαν υποψίες ότι η υποκείμενη δομή του κόσμου ήταν στην πραγματικότητα αχαρτογράφητη, αλλά ο διακεκριμένος μαθηματικός και φυσικός λόρδος Κέλβιν μπορούσε να δηλώνει με βεβαιότητα: «Δεν υπάρχει τίποτα καινούργιο να ανακαλύψουμε, το μόνο που απομένει είναι ολοένα ακριβέσπερες μετρήσεις». Σε ένα άρθρο στο επιστημονικό περιοδικό «Annalen der Physik» με τον αθώο τίτλο «Περί της ηλεκτροδυναμικής των κινούμενων οικαδών», ο υπάλληλος του Γραφείου Ευρεστεχνιών της Βέρνης, εκκινώντας από απλές αρχές, θα κατέρριπτε οριστικά τις ιδέες περί απόλυτου χώρου και απόλυτου χρόνου: οι φυσικοί νόμοι ίσχυαν για συστήματα αναφοράς που εξαρτώνται από την κίνηση του παρατηρητή. (Παρεμπιπόντως, η διάσημη εξίσωση $E=mc^2$ δεν περιέχεται εκεί, αποτελεί μεταγενέτερο παρακολούθημα του αρχικού επιχειρήματος που δημοσιεύθηκε τρεις μήνες αργότερα.) Διαβατήριο για την ακαδημαϊκή του αναγνώριση, η ριζοσπαστική αυτή ανακατάταξη της θέσασης του Σύμπαντος θα ολοκληρωνόταν το 1915 με τη διατύπωση της Γενικής Σχετικότητας, όταν ως καθηγητής του Πανεπιστημίου του Βερολίνου πλέον θα διεύρυνε τη θεωρία εντόπισσαντας οργανικά πεπτήν τη βαρύτητα και έναν τετραδιάστατο χωρόχρονο. Νωρίτερα, το 1905 και πάλι, μελετώντας τη φύση του φωτός, ο Αϊνστάιν είχε κάνει λόγο για την εκπομπή του σε ενέργειακά πακέτα («κβάντες», θέτοντας τον θεμέλιο λίθο της μετέπειτα κβαντομηχανικής. Λογικό ήταν η καταλυτική του σημβολή στην αναθεώρηση της μορφής του μακρόκοσμου και του μικρόκοσμου να λάβει την ύφιστη αναγνώριση.

Απρόθυμη βράβευση «κατάσπιν εσοπτής»

Το όνομα του Αϊνστάιν βρισκόταν πράγματι στη λίστα των υποψηφίων προς βράβευση με το Νομπέλ Φυσικής κάθε χρόνο από το 1910. Ωστόσο, η τυπολατική επιτροπή σκόνταφτε στην πρόβλεψη ότι η απονομή γινόταν υπό «απηλωτικόπερι μανακάλιψη ή εφεύρεση». Ήταν η θεωρία της Σχετικότητας ανακάλυψη; Η απουσία πειραματικής τεκ-

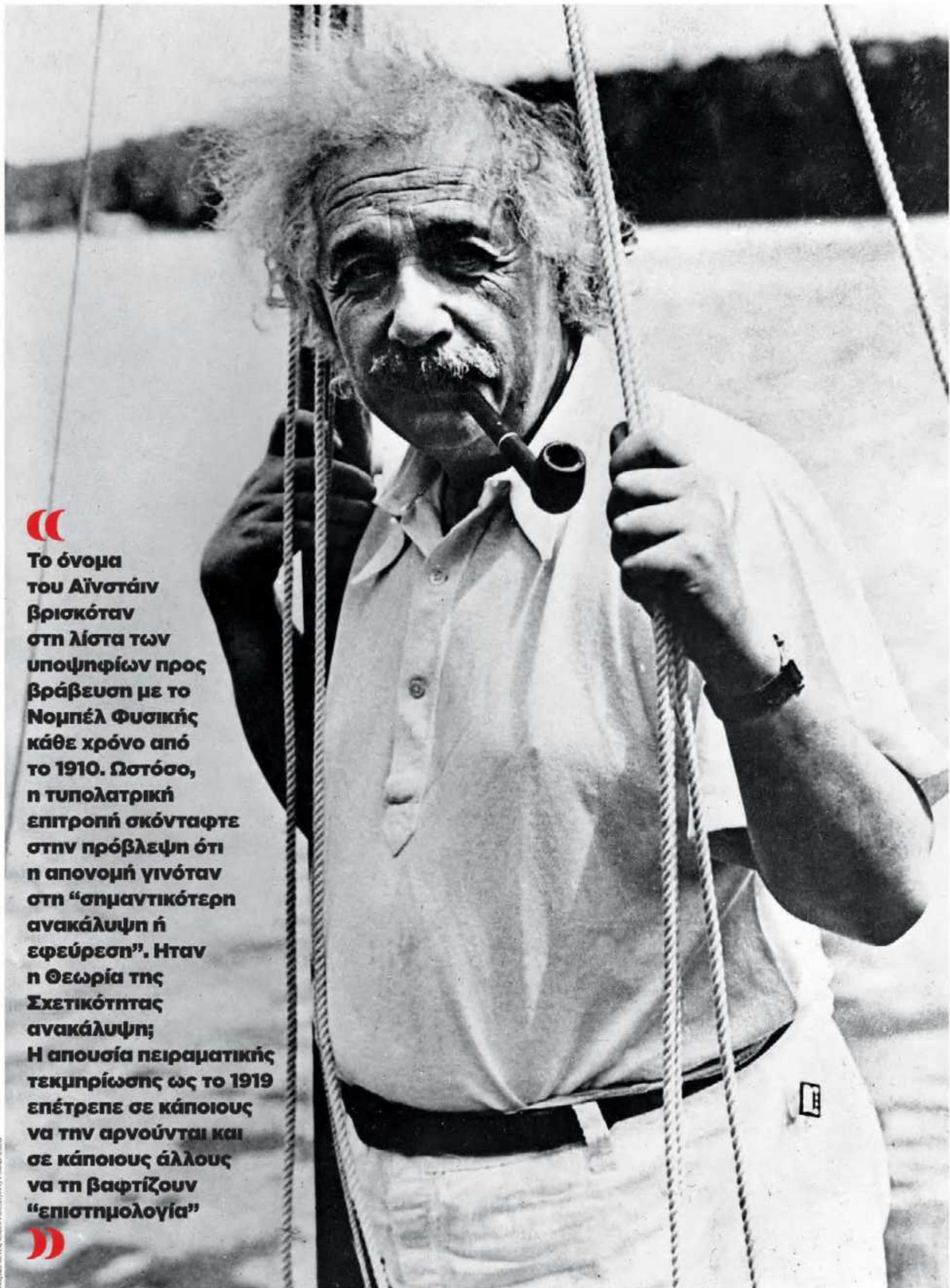

Ο 24χρονος Αϊνστάιν (δεξιά) μαζί με τους φίλους του Κόνραντ Χάμπιχ και Μορίς Σαλοβίν, με τους οποίους συζητούσε περί Φυσικής και Φιλοσοφίας την εποχή της παραμονής του στη Βέρνη.

Επάνω: Με την πρώτη του σύζυγο, Μιλέβα Μάριτς.
Αριστερά: Σε παιδική πλικία με την αδελφή του, Μάγια.

Ο Αϊνστάιν το 1949. Η ιστορία ήταν
ένα από τα αγαπημένα του χόμπι.

“

**Το όνομα
του Αϊνστάιν
βρισκόταν
στη λίστα των
υποψηφίων προς
βράβευση με το
Νομέλ Φυσικής
κάθε χρόνο από
το 1910. Ωστόσο,
η τυπολατρική
επιτροπή σκόνταφτε
στην πρόβλεψη ότι
η απονομή γινόταν
στη “σημαντικότερη
ανακάλυψη πί
εφεύρεση”. Ήταν
η Θεωρία της
Σχετικότητας
ανακάλυψη;
Η απουσία πειραματικής
τεκμηρίωσης ως το 1919
επέτρεπε σε κάποιους
να την αρνούνται και
σε κάποιους άλλους
να τη βαφτίζουν
“επιστημολογία”**

”

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

Η Paris+ par Art Basel, οι αμέτρητες περιφερειακές εκθέσεις και εκείνες των πιο φημισμένων γκαλερί μαγνήτισαν το ενδιαφέρον των απανταχού art lovers, και όχι μόνο, στην Πόλη του Φωτός που έσφυζε από κόσμο και ζωή.

ΠΑΡΙΣΙ, ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΝΙΚΑΝΑ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΛΗ

Παρά τις υπεριλήψεις πιστούς και την έντονη κινητικότητα που αντικρίσαμε φθάνοντας πριν από περίπου δέκα ημέρες στο διεθνές αεροδρόμιο Paris-Charles de Gaulle, τίποτα δεν μπορούσε να μιας προϊδέασε για αυτό που μας περίμενε στους δρόμους της γαλλικής πρωτεύουσας. Κυκλοφοριακή συμφόρηση χιλιομέτρων και κόσμος παντού: στα cafés, στα εστιατόρια, στις μπουτίκ, στα πολυκαταστήματα, στα πάρκα, στα μινιστερά, στις γκαλερί. Σαν να μην υπήρξε ποτέ η COVID-19 – παρόλο που το Παρίσι ήταν ανάμεσα στις ευρωπαϊκές πόλεις που χτυπήθηκαν περισσότερο –, οι άνθρωποι συνωστίζονταν

σε ουρές εσωτερικών και εξωτερικών χώρων χωρίς μάσκες, ως επί το πλείστον, μην τηρώντας μέτρα προστασίας και αποστάσεις, ενώ αντάλλασσαν μέχρι και τον παραδοσιακό φιλικό χαιρετισμό-ασπασμό χωρίς φειδώ και δισταγμούς όταν αντίκριζαν γνωστούς και αγαπημένους.

Στη Θρυλική Avenue Montaigne, όπου βρίσκονται πολυτελή ξενοδοχεία και ερβληματικές μπουτίκ της haute couture, αισθάνεσαι ότι έχουν ήδη έρθει τα Χριστούγεννα. Επιβλητικός σπολισμός, πελάτες, τόσο Γάλλοι όσο και τουρίστες – κυρίως Αστάπτες –, να μπανοβγάνουν κρατώντας όσο περισσότερες σακούλες μπορούσαν με τα λογότυπα ακριβότερων brands του κόσμου. Τα πολυτελή department stores,

Η τέχνη στο επίκεντρο
Αυτό όμως που κυρίως έφερε δόλους αυτούς τους

ανθρώπους στους δρόμους του Παρισιού ήταν η Τέχνη. Σε κάθε γωνιά της πρωτεύουσας διοργανώνοταν κάποια έκθεση, καλλιτεχνικό δρώμενο ή δημιοπρασία. Τα στενά γύρω από τους διεθνείς οίκους Sotheby's και Artcurial ήταν γεμάτα από πάνοπλους αστυνομικούς που προστάτευαν τα ακριβά αντικείμενα κατά τη μεταφορά τους. Ειδικά στον οίκο Sotheby's μόλις είχαν ολοκληρωθεί (11-14 Οκτωβρίου) οι δημιοπρασίες με 1.131 έπιπλα και άλλα αντικείμενα από το Hôtel Lambert των μέσων του 17ου αιώνα, που ανήκει πλέον στον σειχή Χαμάντ μπιν Αμπντάλα αλ Θάνι του Κατάρ και την οικογένειά του, οι οποίοι το είχαν αγοράσει το 2007.

Τα συνολικά έσοδα έφτασαν τα 76,6 εκατ. ευρώ, ποσό αρκετά υψηλότερο από την αισιόδοξη εκτίμηση των 63,5 εκατ. ευρώ. Μάλιστα, μετά το πέρας της δημιοπρασίας, κρατικά μουσεία άσκησαν το δικαίωμά τους να αγοράσουν από τον αγοραστή τα έργα στην τιμή που κατέβαλε, αύμφωνα με το δικαίωμα που τους δίνει ο νόμος του γαλλικού κράτους από το 1921. Ετοι, το Château de Versailles αγόρασε ένα ζευγάρι βάθμα Louis XIV και ένα Guéridon (τραπεζάκι) του Louis XVII.

Σε άλλα νέα, το Centre Pompidou ξεκίνησε τριετή συνεργασία με το Chanel Culture Fund για να χρηματοδοτεί καλλιτεχνικές δημιουργίες οι οποίες θα εκτίθενται στο ίδρυμα. Η ιστορική υπερπολυτελής ωρολογοποία Audemars Piguet, με το πρόγραμμα Σύγχρονης Τέχνης που ίδρυσε πριν από 10 χρόνια, επέλεξε τον Ελληνα Ανδρέα Αγγελιδάκη για να του ανα-

Εργα Πικάσο από την Acquavella Galleries.

Από την έκθεση «The New Beyond» του Ρόμπερ Λόνυκο στην γκαλερί Thaddaeus Ropac.

Οι γκαλερί του Μαρέ
Μία από τις πιο καλλιτεχνικές και μοντέρνες συνοικίες του Παρισιού είναι το πανάκριβο Μαρέ στο 4ο διαμέρισμα. Εκεί, τις αμέτρητες γκαλερί δεν τις διακρίνεις πάντα διά γυμνού οφθαλμού. Αντίθετως, σχεδόν όπως τα speakeasy bars στην Αμερική της ποτοπαγόρευσης – με λίγη υπερβολή –, πρέπει να ξέρεις πού να τις βρεις. Συνήθως «κρύβονται» στις εσωτερικές αυλές απλών, φαινομενικά, κτιρίων και σε πανέμορφες σιαές, μακριά από τους θυρώβους των δρόμων. Εκεί ανακαλύπτεις πονέμορφα αρχαντικά περασμένων αι-

Αριστερά: Οι ουρές έξω από το κεντρικό κατάστημα του οίκου Louis Vuitton είναι απελεύθετες.
Κάτω: Μετά από μια ανακαίνιση που διήρκεσε αρκετά χρόνια, το εμβληματικό La Samaritaine άνοιξε και πάλι τις πόρτες του τον Ιούνιο του 2021.

Ενα από τα παλαιότερα πολυκαταστήματα στον κόσμο είναι το Le Bon Marché Rive Gauche.

Αριστερά: Ενα από τα περιστέρια του Ιβάν Αργκότε από την έκθεσή του «Prémonitions» στην γκαλερί Perrotin.
Κάτω: Στο περίπτερο της γκαλερί Michel Rein, μίας από τις πιο απμαντικές της γαλλικής πρωτεύουσας.

Αριστερά: Δύο από τις μαύρες Μαντόνες του Ταβάρες Στράχαν στην γκαλερί Perrotin.
Επάνω και κάτω: Από τα περίπτερα των In Situ - Fabienne Leclerc και Hauser & Wirth.

«Αγορές εκατομμυρίων, 40.000 επισκέπτες, 156 γκαλερί από 30 χώρες και sold out περίπτερα ήδη από τις πρώτες ώρες. Αυτά, επιγραμματικά, είναι τα πιο σπουντικά χαρακτηριστικά της Paris+ par Art Basel, της παρθενικής έκδοσης στο Παρίσι της περίβλεπτης ελβετικής έκθεσης τέχνης, η οποία μετρά 52 χρόνια ζωής»

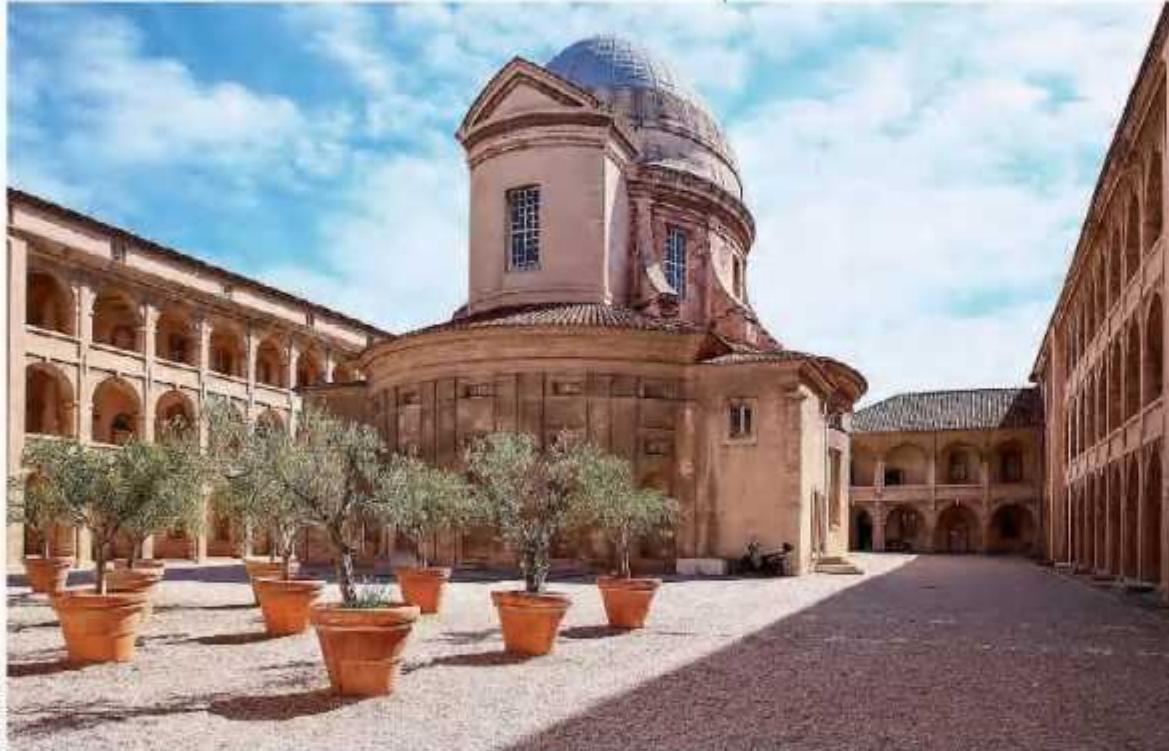
ώνων που σήμερα φιλοξενούν τα έργα μερικών από τους πιο hot εκπροσώπους της γαλλικής και διεθνούς εικαστικής σκηνής.
Επισκεφθήκαμε μερικές από αυτές, όπως την γκαλερί Perrotin, που στεγάζεται σε αρχοντικό του 18ου αιώνα από το 2005. Εκεί, είδαμε την έκθεση που ανήκει στον Ταβάρες Στράχαν, τον 42χρονο καλλιτέχνη από τις Μπαχάμες που δραστηριοποιείται επίσης και στη Νέα Υόρκη. Η έκθεσή του ονομάζεται «In Broad Daylight» και ουσιαστικά είναι τρία αγάλματα εμπνευσμένα από την Πίετα, το οριστούργια του Μικελάντζελο που βρίσκε-

Από τον οίκο Sotheby's δημοπρατήθηκαν τα έπιπλα του ξενοδοχείου Lambert.

ται στη Βασιλική του Αγίου Πέτρου στο Βατκανό. Μόνο που οι Παναγίες Στράχαν είναι Μαύρες Μαντόνες οι οποίες κρατούν ψηλά τους γιους τους – ένα από τα σημαντικά του αναπαριστά τον Μάλκολμ X και τη μητέρα του.

Συγκ ίδια γκαλερί, η Νεοντορκέζα Τζένεσις Μπέλαντζερ με την ατομική της έκθεση «Blow Out» παρουσιάζει ολοκαίνουργια γλυπτά μεικτής τεχνικής, καθώς και έργα σε χαρτί. Η καλλιτέχνης έχει δημιουργήσει τρεις σπουδυλωτές πίσε-επι-scènes μετατρέποντας την γκαλερί σε σουρεαλιστικό θέατρο. Ενώ ο Ιβάν Αργκότε με τη σόλο

Η πίσω όψη του παρεκκλησίου του La Vieille Charité.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

Ενα πρώην πτωχοκομείο στην καρδιά της Μασσαλίας παρουσιάζει ιδιαίτερες περιοδικές εκθέσεις και στεγάζει μια σειρά από μόνιμες συλλογές αρχαίων και νεότερων πολιτισμών.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΗΕΔΔΟΥ

Στην ιστορική συνοικία Le Panier που εξακολουθεί να αντιστέκεται στη σύγχρονη αισική ανάπτυξη, εκεί όπου είχαν δημιουργήσει αποικία οι Έλληνες Φωκαῖς περί το 600 π.Χ., οι δρόμοι είναι στενοί και η πατίνα του χρόνου στα κτήρια εμφανής. Τα πολύχρωμα γκραφίτι στους τοίχους είναι πανταχού παρόντα και αποτελούν εμπνευσμένες ζωγραφικές δημιουργίες που σε κάνουν να νομίζεις ότι βρίσκεται σε μια υπαίθρια έκθεση καθώς αναδεικνύουν τον ανοιχτό «πονχαλάντ» αέρα της Μασσαλίας. Σε αυτό το φιλόξενο ιστονικό, το αυστηρό σύμπλεγμα κτιρίων La Vieille Charité στην καρδιά της συνοικίας μοιάζει ακόμα και παραταρό, γκρίζο και μουντό, απρόδυμο να προϊδεάσει τους επισκέπτες για το περιεχόμενό του, αν εξαιρένει κανείς το εκάστοτε πανό που διαφημίζει μια περιοδική έκθεση. Και αυτό γιατί οι τέσσερις πτέρυγες τριώροφων κυρίων που το συναπολελύν είναι ερμητικά κλειστές στις εξωτερικές τους όψεις και «ανοίγουν» στον

έξω κόσμο μέσα από διαδρόμους, σποές και περιστώλια που οργανώνονται σε μια εσωτερική, ορθογώνια αυλή. Στο κέντρο της βρίσκεται ένα παρεκκλήσι με τον ελλεπτικό μπαρόκ τρούλο του και τους κορινθιακούς κίονες του να εβραίωνται με οπουδαίοτη της ως ενός εμβληματικού τοποσήμου της πόλης – ένα εξαισιό δείγμα αρχιτεκτονικής του 17ου αιώνα το οποίο χάρη στην πλήθωρα των χώρων του λειτουργεί από το 1986 μεταξύ άλλων ως μουσείο, εκθεσιακός χώρος, κινηματογράφος αλλά και ερευνητικό και επιστημονικό κέντρο (υπάγεται στη Διεύθυνση Μουσείων της Μασσαλίας). Εκεί λοιπόν όπου φιλοξενούνται το Centre International de la Poésie de Marseille (CIPM) ή το Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) ανά πάσα σπιγμή μπορεί να παρουσιάζονται έργα όπως αρχαιοελληνικά αγγεία από τη συλλογή του Λούβρου ή από το Ασιατικό Μουσείο της Οξφόρδης, γλυπτά του Πικάσο από το μουσείο αφιερωμένο στο έργο του στην Αντίμη, αλλά και το έργο-βίντεο «Roadworks» της λιβανέζας εικαστικού

Μόνα Χατούμ από το Κέντρο Ζορζ Πομπιντόν στο Παρίσι ή και τα σχέδια-κατόφεις του βρετανικού δουλεμπορικού πλοίου «Brooks» του 18ου αιώνα που έδειχναν τη διάταξη των μαύρων επιβατών στο αμπάρι για τη μέγιστη αξιοποίηση του χώρου (κονών, τη σαρδελοποίησή τους) από το Μουσείο Ιστορίας της Νάντης, μαζί με το εξόφιλλο του δίσκου «Survival» (1979) του Bob Marley & the Wailers, το οποίο φέρει τιμήμα αυτής της εικονογράφησης – όλα αυτά στο πλαίσιο της έκθεσης με τίτλο «Objects migrateurs - Trésors sous influences», η οποία φιλοξενήθηκε στο παρεκκλήσι και σε αίθουσες του ιδιογείου και ολοκληρώθηκε πρόσφατα. Αυτό όμως που προκαλεί πραγματικά τη μεγάλη έκπληξη είναι οι συλλογές που φιλοξενούνται στους ορόφους του (1ο και 2ο) και συνιστούν μικρά μουσεία αντιπολόμητης αξίας. Περιλαμβάνουν αρχαιότητες της ελληνορωμαϊκής εποχής αλλά και της Αιγύπτου – μάλιστα η σχετική συλλογή του La Vieille Charité είναι από τις μεγαλύτερες στη Γαλλία, αν δρι η μεγαλύτερη ύστερα από

εκείνη του Λούβρου – και εντυπωσιάζει με τα δειγματα μουμιοποιημένων ζώων (γάτες, κροκόδειλοι, γαζέλα) που φιλοξενεί. Στο κτίριο βρίσκεται επίσης το Le Musée d'Arts Africains, Océaniens et Amérindiens (MAAOA) με δεγματα πολιτισμού και τέχνης από την Αφρική, την Ωκεανία και τους ιθαγενείς της Αμερικής. «Η λέξη "τέχνη" δεν έχει την ίδια ερμηνεία παντού» αναγράφεται στο εισαγωγικό κείμενο σε αυτή την πλέυρα, η οποία είναι ιδιαίτερα δραματικά φωτισμένη και όπου εκτίθενται εκτός από τις αναμενόμενες αφρικανικές μάσκες και τα ξυλόγλυπτα ακόμα και τα συρρικνωμένα κεφάλια-τρόπαια (tzamita), τα φρικώδη σουβενίρ που έπαιρνε η φιλή των Shuar (ιθαγενείς από το Εκουαδόρ και το Περού) από τους ανταπόλους υπάλληλους μάχη. Η βάρβαρη αυτή συνήθεια εξιτάριζε την conquistadores, οι οποίοι αγαπούσαν με τη σειρά τους να τα συλλέγουν. Η παρουσία του πολιτισμού του Μεξικού είναι ιδιαίτερα έντονη, καθώς υπάρχει πλήθωρα δειμάτων λαϊκής τέχνης, όπως μάσκες που χρησιμοποιούνται σε λατρευτικά

Αποψη ορόφου με τη στοά και το περιστύλιο που αποτελούν το άνοιγμα του κτηρίου στον έξω κόσμο.

Το εμβληματικό τοπόσημο της Μασσαλίας, ένα εξαισιό δείγμα αρχιτεκτονικής του 17ου αιώνα, λειτουργεί από το 1986 μεταξύ άλλων ως μουσείο, εκθεσιακός χώρος, κινηματογράφος αλλά και ερευνητικό και επιστημονικό κέντρο

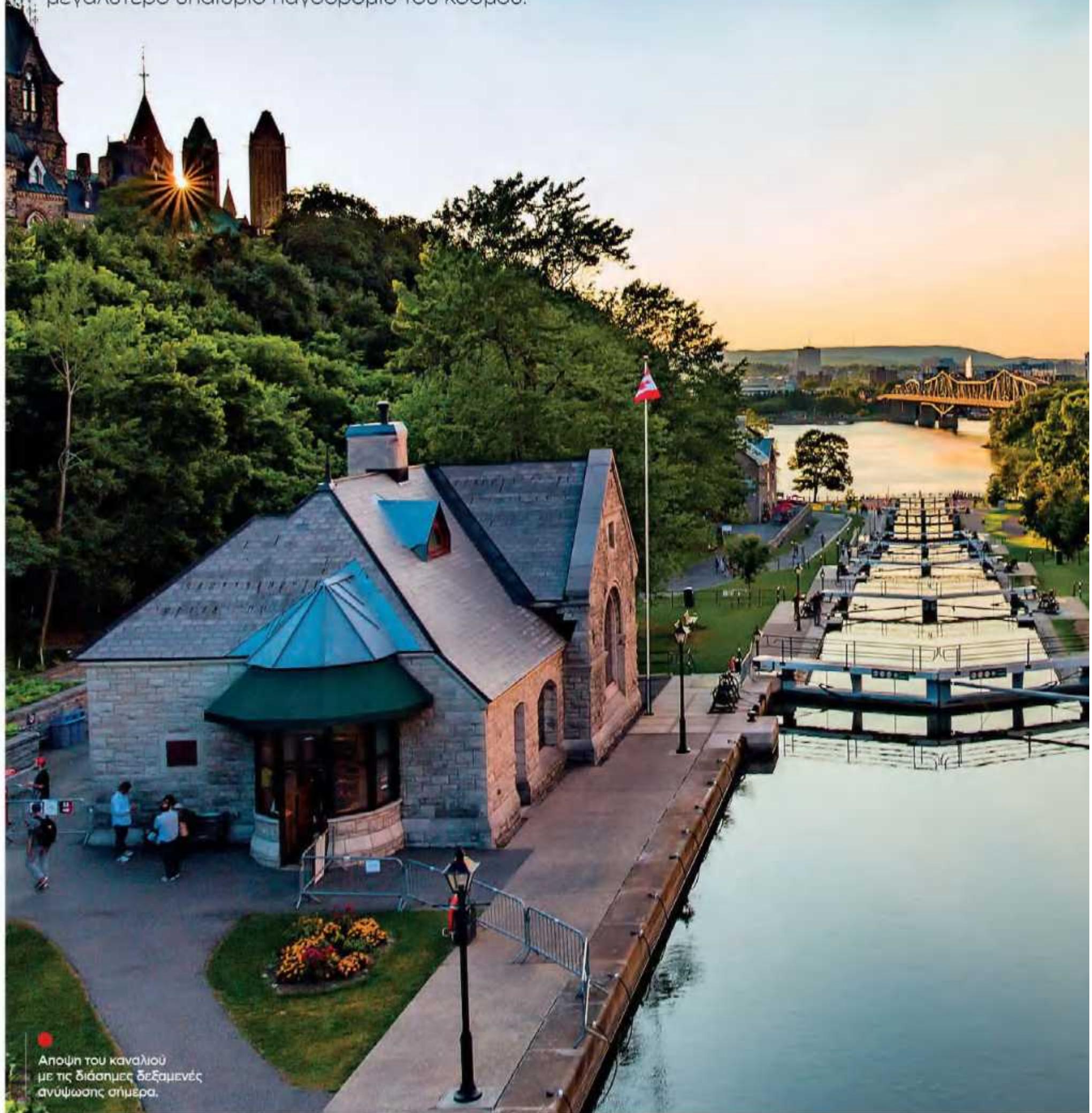
έθιμα και παραδόσεις της χώρας αλλά και αγαλματίδια και κούκλες. Οπως και οι υπόλοιπες συλλογές έχουν δωρηθεί από επιφρανείς πολίτες της Μασσαλίας, αλλά όχι μόνο (εξ ου και οι αρχαίες συλλογές δεν συνιστούν ανασκαφικά σύνολα αλλά είναι μεμονωμένα αντικείμενα ενός πολιτισμού). Στην περίπτωση του Μεξικού, ένας εκ των δωρητών υπήρξε ο γάλλος σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ Φρανσουά Ράισενμπαχ (1921-1993), βραβευμένος στις Κάννες αλλά και από την Αμερικανική Ακαδημία. Πάντως, εξίσου πρωτό-

1. Επισκέπτης παρατηρεί την εικανογραφία που φέρει σκύφος από τη Θήβα (425-375 π.Χ.), έκθεμα το οποίο προέρχεται από το Ασμόλειο Μουσείο της Οξφόρδης.

2. Ταναγραίες κόρες του 4ου αιώνα π.Χ. από την αρχαία Βοιωτία.

ΤΟ ΚΑΝΑΛΙ ΤΟΥ PINTO

Η εντυπωσιακή διώρυγα που κατασκευάστηκε τον 19ο αιώνα στον Καναδά για αμυντικούς σκοπούς, κάθε χειμώνα μετατρέπεται στο μεγαλύτερο υπαίθριο παγοδρόμιο του κόσμου.

Αποψή του καναλού
με τις διάσημες δεξαμενές
ανύψωσης σήμερα.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΑ ΒΙΔΟ

Τα δέντρα βάφονται κόκκινα, πορτοκαλί και κίτρινα κάθε φθινόπωρο στον Καναδά. «Τα νεκρά φύλλα μαζεύονται με το φτυάρι» (*«Les feuilles mortes se ramassent à la pelle»*), όπος λέει και το τραγούδι, και η επιθανάτια ομορφιά τους προσθέτει ακόμα μεγαλύτερη γοητεία στο ήδη πληθερικό τοπίο. Το πρώτο χόνι αναμένεται, με τον χειμώνα να καταφθάνει με τη σειρά του προτού καλά-καλά προφτάσουμε να μαζεύουμε τα τελευταία νεκρά φύλλα για να αλλάξει (για άλλη μια φορά) την εικόνα: Κρύβονται με τρόπο απόλυτο και αυταρχικό, είναι η αλήθεια, κάθε άλλο χρώμα, και κάθε ανάμιμη του φθινοπώρου και των άλλων εποχών, κάτω από το αστραφτερό λευκό του. Φοράμε κι εμείς τα πιο ζεστά μας ρούχα (αν θέλουμε να νιώθουμε θαλπορή παρά το δριμύ ψύχος) και βγαίνουμε έξω, στον παγωμένο αλλά και τόσο αναζωογονητικό αέρα. Για να κάνουμε παπιάς στον πάγο (έστω για να το προσπαθήσουμε), παίρνονται μέρος στο ιδιόμορφο μπαλέτο που σπήνεται κάθε χρόνο σε μία από τις πιο ευβληματικές τοποθεσίες-σκηνικά του αμερικανικού Βορρά. Αυτή την εβδομάδα το ταξίδι μας είναι πολύ μακρινό και μας φέρνει στην Οττάβα, την πρωτεύουσα του Καναδά. Για να περιηγηθούμε (και να αθληθούμε και να ψυχαγωγηθούμε) στις όχθες του Καναλίου του Ριντό και στις κομιφές και φροντισμένες

γειτονιές με τα διμορφά σπίτια που έχουν χτιστεί κατά μήκος του.

Ενα κολοσσαίο έργο

Γνωστός και ως Διώρυγα του Ριντό, ο σημερινός προορισμός μας είναι το εντυπωσιακό κανάλι μήκους 202 χιλιομέτρων που χρησιμοποιώντας τιμῆτα των ποταμών Ριντό και Καταράκι και περνώντας από διάφορες μικρές και μεγαλύτερες λίμνες συνδέει την Οττάβα με τη λίμνη Οντάριο και με τον ποταμό Σεν Λόρενς στα σύνορα του Καναδά με τις ΗΠΑ. Κατασκευάστηκε στις αρχές του 19ου αιώνα για να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση πολέμου με τις ΗΠΑ και πήρε βεβαίως το όνομά του από τον ποταμό Ριντό, ο οποίος οφείλει το δικό του όνομα στους καταρράκτες Rideau (κουρτίνα στα γαλλικά) που πέφτουν από ψηλά... σαν κουρτίνα. Το πρωτοποριακό για την εποχή έργο σχεδιάστηκε για να παρακάμψει τους καταρράκτες καθώς και ένα σημείο με ορμητικά νερά που ονομαζόταν Three Rock Rapids και όπου μετά δημιουργήθηκαν οι τεχνητοί καταρράκτες Hog's Back (που είναι γνωστοί και ως Prince of Wales Falls). Για την ολοκλήρωσή του εργάστηκαν σκληρά μεταξύ 1826 και 1832, χρονιά που πρωτολειτούργησε, χιλιάδες καναδοί, ιρλανδοί και σκωτιέζοι εργάτες.

Μνημείο της UNESCO

Παρότι, όπως είπαμε, το Κανάλι του Ριντό δημιουργήθηκε για λόγους εθνικής

Ασπρόμαυρη φωτογραφία-ανάμνηση από τις αρχές του 20ού αιώνα.

POLIZIOTTESCHI Η ΙΤΑΛΙΑ ΣΤΑ ΟΠΛΑ!

Με αφορμή τον πρόσφατο θάνατο του αμερικανού ηθοποιού Χένρι Σίλβα, μια ματιά στο μέχρι πρότινος ξεχασμένο κινηματογραφικό είδος των ιταλικών ταινιών εγκλήματος, γνωστό ως «Poliziotteschi», που ενώ στην εποχή του, τη δεκαετία του 1970, εθεωρείτο «trash», στις μέρες μας έχει εκτιμηθεί εκ νέου, κατακτώντας μια θέση στην ιστορία του ιταλικού κινηματογράφου.

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Μιλάνο, 1971. Για λογαριασμό του αφεντικού τους, πανίσχυρου «νονού» της Νέας Υόρκης, δύο αμερικανοί επαγγελματίες δολοφόνοι, ο ένας λευκός, ο άλλος μαύρος, προσπαθούν να ανακαλύψουν τα ίχνη μιας σοβαρής ποσότητας ηρωίνης που «ξεαφανίστηκε» μικτηριαδώς. Όλα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι για τη «δουλειά» ευθύνεται ένας «Φιλικατάνης» πραγματός. Όμως το συμπέρασμα είναι λανθασμένο, γι' αυτό εξάλλου οι πραγματικοί κλέφτες της ηρωίνης θέλουν να σκοτώσουν τον προσαγωγή ώστε να μην υπάρχει καμία περίπτωση ο δύο εκτελεστές να μάθουν την αλήθεια. Από όλα αυτά, η σχέση μεταξύ των δύο εκτελεστών είναι τελικά που κινεί το ενδιαφέρον μας για την ταινία (διότι περί ταινίας πρόκεπται) με τίτλο «Οι εκβιαστές» ή «Τρομοκράτες των μεγαλουπόλεων» ή «Ανθρωποκυνηγός» («La mala ordina», 1972) του Φερνάντο Ντι Λέο. Πρόκεπται για τον Ντέιβιντ

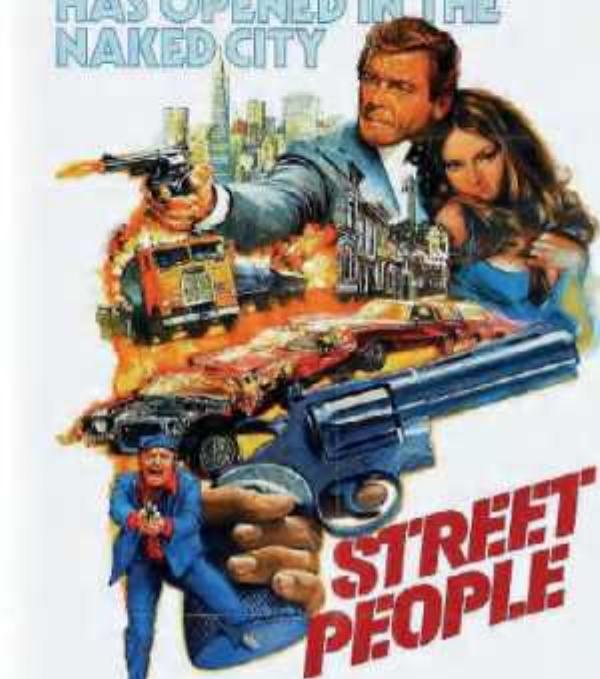
Κατάνια (ο λευκός) και τον Φρανκ Γουέμπστερ (ο μαύρος), όπως είναι τα ονόματα των εκτελεστών που υποδύονται οι αμερικανοί ηθοποιοί Χένρι Σίλβα (1926-2022) και Γούντη Στρόουντ αντίστοιχα – ο δεύτερος μάλιστα έκανε μεγάλη καριέρα στην Ευρώπη και έφυγε από τη ζωή το 1994. Ουσί για τον γλωδή αλλά εν τέλει τραγικό προαγωγή, τον Λούκα Κανάλι, αυτός φέρει την μορφή ενδιαφέροντος αποδασού και υπερδρασμένου ελβετού ηθοποιού Μάριο Αντορρφ. Τρεις τρομερές μορφές του σελίδονταν που συνδέθηκαν όχι απλά με αυτή την ταινία αλλά με ένα ολόκληρο κινηματογραφικό είδος το οποίο πριν από πολλά, πολλά χρόνια είχε τεράστια πέραση παγκοσμίως: πρόκειται για τις ιταλικές αστυνομικές-γκανγκστερικές ταινίες, γνωστές και ως «Poliziotteschi».

Ο φόρος της του Ταραντίνο

Πέρα από το γεγονός ότι ο πρόσφατος θάνατος του Χένρι Σίλβα ήταν ο λόγος για τον οποίο το κείμενο αυ-

τό αρχίζει με τα συγκεκριμένα πρόσωπα από τη συγκεκριμένη ταινία, είναι και ένας περίεργος μύθος που την περιστοιχίζει, σύμφωνα με τον οποίο στον Ντέιβιντ και στον Φρανκ των «Εκβιαστών» βρίσκεται η σπίθα που ενέπνευσε τον Κουέντιν Ταραντίνο για τη δημιουργία δύο πολύ πιο γνωστών κινηματογραφικών πρώτων, σε μια πολύ πιο γνωστή κινηματογραφική παραγωγή: του Βίνσεντ Βέγκα και του Τζούλι Σουνφίλντ, οι οποίοι ανυποψίως είχαν τις μορφές των Τζον Τραβόλτα και Σάμουελ Λ. Τζάκον στο πασίγνωστο cult πλέον φίλμ του Ταραντίνο «Pulp Fiction» (1994). Στον μύθο αυτόν μπορεί να υπάρχει δύσις αλήθειας, μπορεί και όχι, πάντως είναι γνωστό ότι διπλας και το ιταλικό γουέστερν, το «Spaghetti», ήταν και το ιταλικό «Poliziotteschi» της δεκαετίας του 1970 άσκησε σημαντική επροή στον Ταραντίνο, ο οποίος το «καταβρόχθιζε» από την εποχή που εργαζόταν ακόμα ως υπάλληλος σε βιντεοκλάμπ (όπου και έμαθε κινηματογράφο).

THE HUNTING SEASON
HAS OPENED IN THE
NAKED CITY

ROGER MOORE · STACY KEACH
"STREET PEOPLE"

●
Ακόμα και η αισθητική των πόστερ αυτών των ταινιών είχε τουλάχιστον ένα κοινό σημείο: κάποιος να πυροβολεί. Επάνω: «Η συμμορία του Σαν Φρανσίσκο» με τον Ρότζερ Μουρ, στη μέση αριστερά «Κυνηγοί πρωίνης» (ή «Οι εκτελεστές της πράσινης παπαρούνας») με τους Φάμπιο Τέστι, Ντέιβιντ Χέμινγκκ, στη μέση δεξιά «Αδίστακτοι και οικληροτράχηλοι» (ή «Οπλισμένοι και επικίνδυνοι») με τον απόλυτο σταρ του είδους, Τόμας Μίλιαν, και δεξιά «Οι εκβιαστές» με τους Χένρι Σίλβα και Γούντη Στρόουντ (η ταινία που ενέπνευσε τον Κουέντιν Ταραντίνο στο «Pulp Fiction»).

Αντηγραφή και χρήμα

Η πιο κυνική εξήγηση για την απίπειτη ανάπτυξη του «Poliziotteschi» στην Ιταλία τη δεκαετίας των 70s σχετίζεται με δύο παράγοντες: την αντηγραφή και το χρήμα. Μπορεί σιγη μεταπολεμική Ιταλία να γεννήσηκε το νεορεαλιστικό σινεμά που επηρέασε όλον τον πλανήτη, όμως η Ιταλία ήταν ανέκαθεν και καπάτσιοι αντηγραφές, κάτι που ουδέποτε έκριψαν. Το έκαναν με τις επικές ταινίες χλαμύδας, το έκαναν με τα γουέστερν «Spaghetti», το έκαναν και με τα «Poliziotteschi». Το συγκεκριμένο είδος εί-

χε μεν ξεκινήσει στα τέλη της δεκαετίας του 1960 αλλά αναπτύχθηκε μόνον όταν η αμερικανική αστυνομική ταινία, όπως και το αμερικανικό γκανγκστερικό έπος, βρέθηκαν στο αποκορύφωμά τους στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '70. Τρεις αμερικανικές ταινίες ήταν που έπιπσαν τα βασικά θεμέλια του ιταλικού «Poliziotteschi»: ο «Νονός» («The Godfather», 1972) του Φράνσις Φορντ Κόπολα, ο «Ανθρωπος από τη Γαλλία» («The French Connection», 1971) του Γουίλιαμ Φρίντκιν και ο «Επιθεωρητής Κάλαχαν» («Dirty Harry», 1971) του Ντον Σίγκελ. Με τα «Poliziotteschi» οι Ιταλοί έκαναν παραλλαγές αυτών των τριών ταινιών όπως και άλλων αμερικανικών που γιρίστηκαν αργότερα – «Ο εκδικητής της νύχτας» / «Death Wish» (1974) του Μάικλ Γουίνερ ή ο «Σέρπικο» / «Serpico» (1973) του Σάντεϊ Λουμέτ είναι δύο τέτοια παραδείγματα.

Χένρι Σίλβα, που έφυγε πριν από λίγο καιρό από τη ζωή, υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους αμερικανούς σταρ του ιταλικού είδους «Poliziotteschi».

Ακόμα και ένας τεράστιος σταρ του ευρωπαϊκού σινεμά, ο Γάλλος Αλέν Ντελόν, δεν αντιστάθηκε στον πειρασμό και άφησε το στίγμα του στο «*Poliziotteschi*» με τον «Τόνι Αρζέντα» του Ντούτσιο Τέσαρι.

Απλώς, οι Ιταλοί έκαναν τις δικές τους ταινίες πολύ ποτραχιές, πολύ ποτό άγριες, πολύ ποτό βιτριολικές και σίγουρα πολύ, πολύ, ποτό πιο βίαιες.

Οσο για τον παράγοντα του χρήματος, οι ίδιοι οι σταρ αυτών των ταινιών το παραδέχονται. Το είδος «*Poliziotteschi*» αναπτύχθηκε στην υπερβολή του όχι μόνο επειδή οι ταινίες έφερναν τα χρήματά τους πιο αλλά και επειδή είχαν και τεράστια κέρδη. Η ταινία «Το μεγάλο έγκλημα» ή «Η καπαδίωξη» («La polizia incrimina la legge assolve»), στην οποία ο Φράνκο Νέρο υποδύεται ένα κράμα από Τζίμι «Ποπάι» Ντόιλ / Τζίν Χάκμαν στον «Ανθρώπο από τη Γαλλία» και Επιθεωρητή Χάρι Κάλαχαν / Κλιντ Ιστγουντ στον «Επιθεωρητή Κάλαχαν», υπήρξε μία από τις εμπορικότερες της χρονιάς του 1973 στην Ιταλία, γι' αυτό και θεωρείται από τις εμβληματικές του είδους. Οι ταινίες αυτές γέμιζαν με ζεστό

χρήμα τα ταμεία και μέχρι να σταματήσουν να τα γεμίζουν δεν υπήρχε λόγος να πάψουν να γιρίζονται.

Κοινωνικές προεκτάσεις

Δεν ήταν όμως μόνον αυτοί οι δύο παράγοντες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του «*Poliziotteschi*». Στο βιβλίο του με τίτλο «*Italian Crime Filmography, 1968-1980*» (2013) ο συγγραφέας Ρομπέρτο Κούρτι εκτείνεται σε ολόκληρη την γκάμα του είδους, από τις αρχές του 1968 με το σπυκλονιστικό θρίλερ του Κάρλο Λιτσάνι «Λησταίς στο Μιλάνο» («*Banditi a Milano*») μέχρι το τέλος του, στην αυγή της δεκαετίας του 1980.

Ο συγγραφέας καταφέρνει να δώσει στους αναγνώστη έναν ίσως εξαντλητικό αλλά λεπτομερέσποτα τόμο για την ιταλική «ταινία εγκλήματος», καλύπτοντας ξεχωριστά κάθε έπος με τις παραγωγές σε αλφαριθμητική σειρά. Αφού εξιστορεί τη σταδιακή ανάπτυξη του

είδους μετά την παρακμή του «*Spaghetti*» γονέστερν, δείχνει επίσης πώς τελικά το κοινό του κινηματογράφου υποδέχθηκε αυτόν τον παράξενο «πύπο» ταινίας. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι στους ήρωες και στους αντι-ήρωες αυτών των ταινιών το κοινό πρόβαλλε επίσης την οργή και τις απογοητεύσεις του απέναντι σε μια κοινωνία που είχε βουλιάξει στην πολιτική διαφθορά, με αποτέλεσμα στη δεκαετία του 1970 η Ιταλία να είναι μία χώρα που ζούσε υπό καθεστώς τρομοκρατίας. Οι απαγωγές, οι ένοπλες ληστείες και οι εν φυχώ δολοφονίες ήταν καθημερινό φαινόμενο.

Κάποιες από τις ταινίες του είδους, εξάλλου, ήταν έπω αμυδρά εμπνευσμένες από τη δράση των Ερυθρών Ταξιαρχών (το «*Άδιστακτοι και σκληροτράχηλοι*» ή «*Bis a sti biw*» ή «*Onlīmēnoi kai epikindunoi*» / «*Liberi armati pericolosi*», 1976, του Rómolo Γκεριέρι

Στο κλαμπ των αγγλόφωνων ηθοποιών που μεσουράνησαν για ένα διάστημα στα ιταλικά αστυνομικά μπήκαν ακόμα και οι Βρετανοί Ολιβέρ Ριντ, Σίριλ Κιούζακ και Τζέιμς Μέισον. Μέχρι και ο σουπερστάρ Ρότζερ Μουρ, ο οποίος είχε ήδη εδραιωθεί ως ο τρίτος Τζέιμς Μποντ, δεν αντιστάθηκε στον πειρασμό να παίξει σε «*Poliziotteschi*»

